

NOTITIE

Stichting Noorderzon

DATUM: 5 mei 2021

ONS KENMERK: [redacted]

AUTEUR: [redacted]

PROJECTLEIDER: [redacted]

STATUS: concept

CONTROLE: [redacted]

Notitie quickscan beschermde soorten Noorderzon

Stichting Noorderzon Groningen is voornemens om in het Noorderplantsoen te Groningen het jaarlijkse festival 'Noorderzon Performing Arts Festival Groningen' te realiseren van 12 tot 22 augustus 2021. Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 3 mei 2021) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep op beschermde soorten beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb). Daarnaast worden de effecten bepaald op de Stedelijke Ecologische Structuur (SES) waar het Noorderplantsoen deel van uit maakt.

Conclusie

Bij het evenement Noorderzon dient rekening te worden gehouden met de mogelijke aanwezigheid van enkele late broedvogels zoals houtduif om negatieve effecten op deze soorten - en daarmee overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb - te voorkomen. Door bosschages af te schermen wordt significante verstoring voorkomen. Verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen verstoord worden door de extra verlichting die het evenement met zich meebrengt. Door verlichting niet op boomholtes te richten en bomen af te schermen met dranghekken wordt verstoring van verblijfplaatsen voorkomen.

Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingreep uitgesloten.

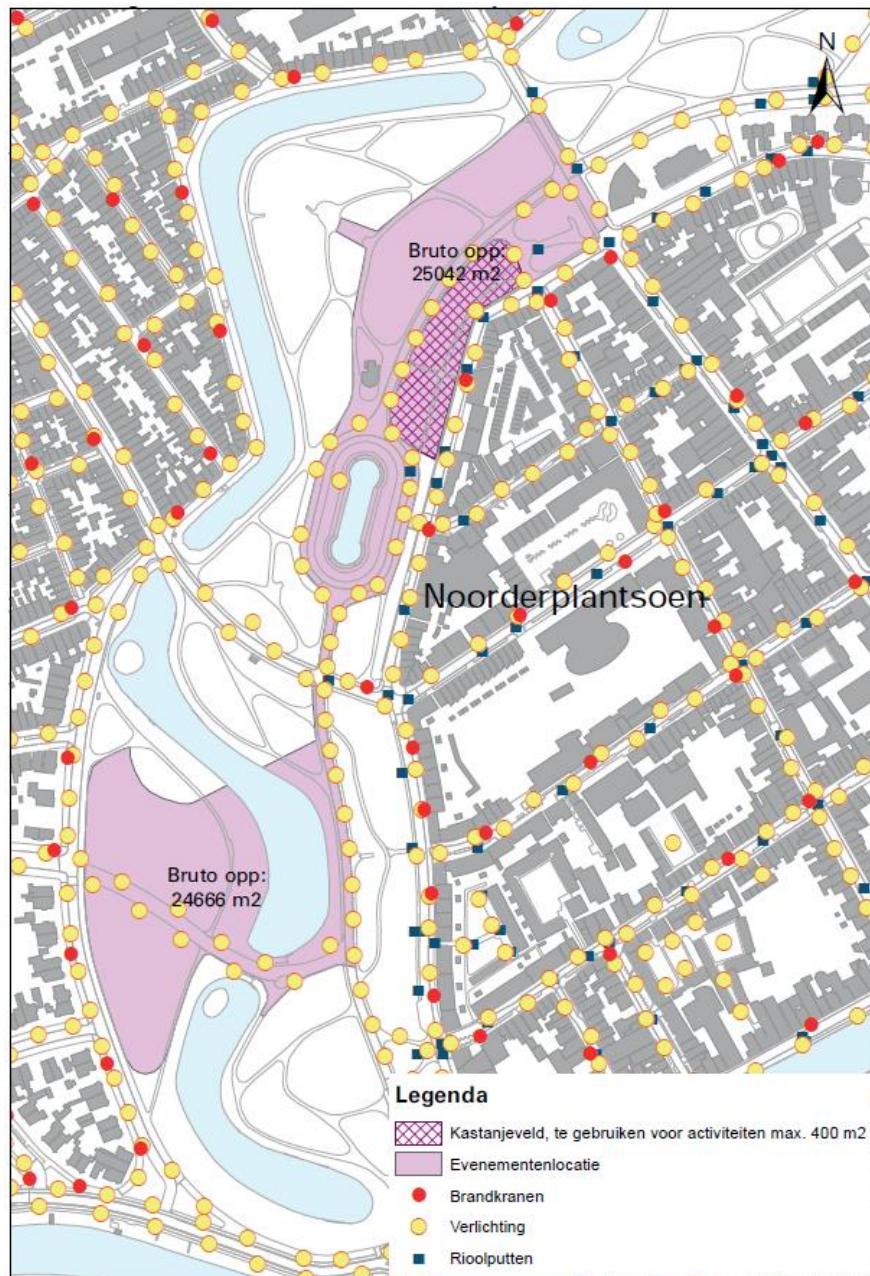
Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

Toelichting

Plangebied

Het plangebied omvat een groot deel van het Noorderplantsoen. Gemeente Groningen heeft een deel van dit park aangewezen als locatie voor evenementen. Afbeelding 1 laat zien welk deel gebruikt kan worden. Een flink deel bestaat uit gazon. In het midden is een vijver aanwezig. Daarnaast zijn door het hele park bomenrijen en bosschages aanwezig.

Afbeelding 1 Ligging plangebied (Gemeente Groningen)

Voorgenomen ingreep

Informatie over het voorgenomen festival is aangeleverd door Stichting Noorderzon Groningen.

Men is voornemens om in het Noorderplantsoen te Groningen het jaarlijkse festival 'Noorderzon Performing Arts Festival Groningen' te realiseren van 12 tot 22 augustus 2021. Dit festival bestaat al 28 jaar op dezelfde plek. In 2019 heeft voor het eerst een ecologische toets plaatsgevonden (Balk, 2019). Er worden standaard maatregelen getroffen om ecologische effecten te beperken of voorkomen. De openingstijden zijn 13:00 tot 00:00 in het weekend met opruimen tot 01:00 en vanaf 14:00 uur door de weeks.

Wettelijk kader

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortenbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere beschermde soorten geldt geen vrijstelling en kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Methodiek onderzoek

Voorliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald en beoordeeld op basis van de functie van het plangebied van beschermde soorten en de voorgenomen ingreep.

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 2 mei 2021. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast is gebruik gemaakt van gegevens van de Stedelijke Ecologische Structuur (zie literatuurlijst).

Het plangebied is op 3 mei 2021 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Het plangebied bestaat uit verharding, vijvers, bomenlanen, parkbos en gazon. Op basis van verspreidingsgegevens (NDFF) en aanwezig biotoop wordt geconcludeerd dat het plangebied geen betekenis heeft voor de soortengroep reptielen. De (mogelijke) betekenis van het plangebied voor andere soortgroepen is in deze notitie in detail beschreven en beoordeeld.

Planten

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF), gegevens van de SES en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat binnen het plangebied geen beschermde plantensoorten voorkomen. Uit het plangebied en omgeving zijn geen waarnemingen van beschermde plantensoorten bekend. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikte groeiplaatsen biedt voor beschermde plantensoorten en zijn ook geen beschermde plantensoorten waargenomen.

Vissen

In de stad Groningen zijn geen grote modderkruipers waargenomen. Dit is de enige beschermde vissoort die op enige afstand van het plangebied voorkomt. Andere beschermde vissoorten zijn gezien het habitat niet te verwachten.

Ongewervelden

Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde soorten ongewervelden zoals libellen en dagvlinders. Op enige afstand van het plangebied zijn de beschermde groene glazenmaker en een grote weerschijnvlinder waargenomen. De grote weerschijnvlinders betreffen zwervers die met zekerheid geen populatie hebben binnen het plangebied. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied ook geen geschikt habitat biedt voor de groene glazenmaker; hun waardplant krabbenscheer ontbreekt. Ook voor andere beschermde soorten is het habitat ongeschikt.

Amfibieën

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied van algemeen voorkomende soorten amfibieën van het '*Beschermingsregime andere soorten*' waarvoor een vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij algemeen belang en bestendig gebruik. De sloten in het plangebied bieden geschikt voortplantingswater voor deze soorten. In 2015 is tijdens de SES alleen de bruine kikker aangetroffen. In 2019 is de alpenwatersalamander overwinterend aangetroffen. Deze soort komt voor in Drenthe, maar niet in Groningen (NDFF, 2021). Dit betekent dat het dier is losgelaten, daardoor is hij niet beschermd. Het habitat is ook niet geschikt voor deze soort. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF), gegevens van de SES en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere beschermde soorten amfibieën.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied vormt (geschikt) leefgebied van algemeen voorkomende soorten zoogdieren van het '*Beschermingsregime andere soorten*' waarvoor een vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij algemeen belang en bestendig gebruik. Alleen voor de steenmarter die in 2010 tijdens de SES en volgens de NDFF (2016 en 2018) is waargenomen geldt dat hij niet is vrijgesteld. Deze soort heeft echter naar verwachting geen verblijfplaats in het park. Verblijfplaatsen van steenmarter zijn normaal gesproken in gebouwen. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren.

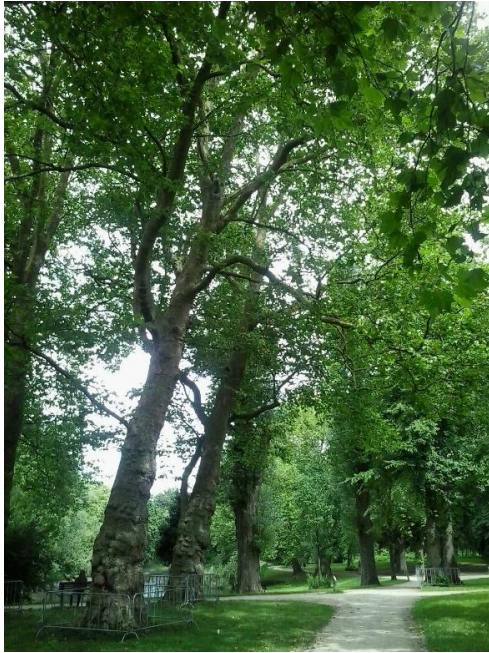

Vleermuizen

Tijdens het SES-onderzoek in 2015 zijn in het Noorderplantsoen acht soorten vleermuizen aangetroffen: Gewone grootoorvleermuis, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, watervleermuis, gewone dwergvleermuis, kleine dwergvleermuis en laatvlieger. Verschillende van deze soorten foerageerden boven de vijvers in het park.

In boomholten zijn verblijfplaatsen aanwezig van de rosse vleermuis en de ruige dwergvleermuis. Bij de rosse vleermuis gaat het om zomer- en paarverblijfplaatsen. De zomerverblijfplaatsen herbergen een kraamkolonie en enkele mannetjes. De kraamkolonie bevond zich in een plataan in het noorden van het park en bestond begin juli 2015 uit 45 vrouwtjes (Figuur 2). Eind juli 2015, toen de jongen vliegvlug waren, vlogen er 75 dieren uit, waaronder dus ongeveer 30 jongen. In een holle gekandelaberde wilg vlakbij de boom met de kraamkolonie verbleven in september 2015 zestien dieren, waaronder een territoriaal mannetje (Figuur 2). Deze holle wilg, die in 2015 als zomer- en paarverblijfplaats diende, was in 2010 ook al bezet door een tiental rosse vleermuizen.

Het Noorderplantsoen is in de stad Groningen een belangrijk gebied voor vleermuizen. Door de afwisseling van bos, open plekken en vijvers is het park geschikt voor veel soorten vleermuizen, die hier vaak in hoge dichtheden foerageren. Acht soorten zijn jgend aangetroffen. Zoals hier boven beschreven zijn verblijfplaatsen van rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis in holle bomen gevonden. Er is in het Noorderplantsoen een groot aantal oudere bomen met holten. Ook boombewonende soorten als watervleermuis en gewone grootoorvleermuis kunnen hier hun verblijfplaats hebben. De andere waargenomen soorten bewonen over het algemeen gebouwen en komen vanuit het omliggende stedelijk gebied naar het plantsoen om te foerageren. In het Noorderplantsoen hangen momenteel een aantal vleermuiskasten, die door onder andere ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis bewoond worden.

Afbeelding 2. Links de plataan met op ongeveer 12 meter hoogte de in- en uitvliegopening van de kraamkolonie rosse vleermuizen en rechts de gekandelaberde holle wilg, die al vele jaren in gebruik is als zomer- en paarverblijfplaats.

Vogels

Tijdens het evenement zijn geen nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats¹ meer in gebruik. Het plangebied vormt geschikt broedbiotoop voor algemeen voorkomende vogels waarvan de nestplaats niet jaarrond beschermd is. De meeste soorten zullen klaar zijn met broeden. Enkele soorten zoals houtduif kunnen nog broeden in augustus.

SES-gebied

Binnen het Noorderplantsoen zijn voor iedere onderzochte soortgroep bepaalde soorten aangewezen als doel- en begeleidende soorten. Dit zijn allemaal landelijk gezien redelijk algemene soorten. Meerdere daarvan zijn aangetroffen tijdens de monitoring in 2015. Voor planten waren dit tien doelsoorten; met name stinzenplanten en enkele vaste planten. Voor insecten betrof dit gehakkelde aurelia, landkaartje en grote keizerlibel. Voor de vogels zijn dit boomklever, braamsluiper, grote bonte specht, holenduif, waterhoen en zwartkop. Al deze vogels zijn naar verwachting klaar met broeden in augustus, met uitzondering van de holenduif. Zoals de naam al zegt broeden ze meestal in hollen, wat ze minder kwetsbaar maakt voor verstoring. Er zijn vijf doelsoorten onder de zoogdieren gevonden; alle vleermuizen. Namelijk de watervleermuis, meervleermuis, gewone grootovleermuis, rosse vleermuis en ruige vleermuis. Deze soorten zijn al eerder uitvoerig beschreven.

¹ Op grond van door het voormalige ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

Effecten van de ingreep

Hieronder worden alleen de soorten besproken die zijn aangetroffen binnen het plangebied of te verwachten zijn. Negatieve effecten op andere beschermde soorten als gevolg van het evenement zijn uitgesloten. Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied namelijk geen betekenis.

Amfibieën en grondgebonden zoogdieren

Als gevolg van het evenement Noorderzon zullen geen amfibieën of grondgebonden zoogdieren worden gedood en zullen hun vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen niet vernietigd worden. Aanwezige amfibieën (waarschijnlijk alleen bruine kikker) zullen zich op het land in de bosschages ophouden. Alleen bij betreding van bosschages kan deze soort verstoord worden. Binnen de invloedssfeer van het evenement is geen vaste voortplantingsplaats of rustplaats van de steenmarter aanwezig. Mogelijk dat de steenmarter incidenteel van het gebied rond de vijvers gebruik maakt als foerageergebied en daarbij verstoord wordt. Dit is geen overtreding van de Wet natuurbescherming.

Vleermuizen

Er moet van uit gegaan worden dat zich binnen de invloedssfeer van het evenemententerrein verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden. Het evenement vindt plaats tot na zonsondergang. Vanwege met name extra verlichting kan het evenement zorgen voor verstoring van de verblijfplaats. Daarnaast kan verstoring plaatsvinden wanneer bijvoorbeeld fietsen geplaatst worden tegen de bomen die dienen als verblijfplaats.

Vogels

Een druk bezocht festival in het broedseizoen kan er toe leiden dat nesten van vogelsoorten die in gebruik zijn beschadigd raken of verlaten worden door de oudervogels als gevolg van verstoring. Effecten van de voorgenomen ingreep op eventueel aanwezige soorten met een jaarrond beschermd nest zijn uitgesloten. Deze soorten zijn ten tijde van het festival klaar met broeden.

SES-gebied

Als gevolg van het evenement kunnen tijdelijk diersoorten verstoord worden. Naar verwachting zoeken vogels tijdelijk de rustigere delen van het park op. Eventueel broedende holenduiven kunnen toevlucht nemen in de broedholte; vermoedelijk is deze op enige hoogte gelegen. Tot een hoogte van enkele meters zijn vermoedelijk geen geschikte holtes aanwezig. Ook foeragerende vleermuizen en grondgebonden zoogdieren zoals de steenmarter kunnen tijdelijk uitwijken naar de rustigere delen van het park.. Voor libellen, dagvlinders, planten en amfibieën zijn nagenoeg geen effecten te verwachten als gevolg van het evenement. Er zijn geen soorten die zodanig verstoord worden dat ze het park definitief zullen verlaten.

Beoordeling Wet natuurbescherming

- Voor het vernietigen van nesten die in gebruik zijn en het verstoren van in gebruik zijnde nesten van vogels zodanig dat broedsels mislukken is geen ontheffing mogelijk. Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen (zie randvoorwaarden hieronder).
- Het vernietigen of aantasten van verblijfplaatsen van vleermuizen is een overtreding van de Wnb artikel 3.5 lid 1 en 4. Ook het opzettelijk verstoren is een overtreding van de wet Natuurbescherming (Wnb artikel 3.5 lid 2) en moet voorkomen worden. Effecten op vleermuizen kunnen gemitigeerd worden (zie randvoorwaarden hieronder).
- Voor de steenmarter bestaat geen vrijstelling in de provincie Groningen. Binnen de invloedssfeer van het voorgenomen evenement is geen vaste voortplantingsplaats of rustplaats van de steenmarter aanwezig. Van overtreding van een verbodsbepaling is dan ook geen sprake. Opzettelijk verstoren is geen verbodspaling onder het beschermingsregime andere soorten.

Programma aanpak stikstof

In de omgeving van het plangebied liggen geen Natura 2000-gebieden die aangewezen zijn voor stikstofgevoelige habitats. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelige habitats is Drentsche Aa op ruim 11 kilometer afstand. Tussen het Noorderplantsoen en het Drentsche Aa-gebied liggen de steden Groningen, Haren en Glimmen en diverse provinciale en snelwegen. Tijdens de opbouw en afbouw van het Noorderzon festival zal stikstof worden uitgestoten. De hoeveelheid uitstoot is naar verwachting zeer beperkt, zeker in verhouding met het dagelijkse transport over de snel- en provinciale wegen rondom Groningen. Effecten van stikstofdepositie van het Noorderzon festival op stikstofgevoelige habitattypen in het Drentsche Aa-gebied zijn dan ook op voorhand uit te sluiten.

Randvoorwaarden voor werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep

Het verstoren en vernietigen van vogelnesten die in gebruik zijn moet voorkomen worden om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Dit kan door struiken, bosschages en bomen zoveel mogelijk af te schermen van het evenement. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus. Houtduif kan tot in september broeden.

Om de effecten op verblijfplaatsen van vleermuizen te mitigeren en verstoring te voorkomen moet bij de verlichting van het terrein rekening worden gehouden met vleermuizen. Dit gebeurt nu ook al (zie hieronder). De verlichting moet zoveel mogelijk omlaag gericht worden. Door geen verlichting op boomholtes te laten schijnen en geen obstakels voor deze gaten te zetten worden eventuele verblijfplaatsen minimaal verstoord. Daarnaast kan verstoring plaatsvinden door het plaatsen van fietsen of andere voorwerpen tegen de bomen waarin zich kolonies bevinden of waaraan vleermuiskasten hangen die bezet zijn door vleermuizen. Deze verstoring kan voorkomen worden door rondom deze bomen hekken te plaatsen.

(Bovenwettelijke) maatregelen

De organisatie neemt zelf al verschillende maatregelen om verstoring van natuurwaarden zoveel mogelijk tegen te gaan. Hieronder wordt van deze maatregelen een opsomming gegeven.

- Bomen worden afgezet met dranghekken om beschadiging te voorkomen en ook om verstoring van vleermuizen te voorkomen.
- Bloembedden worden afgezet als er risico bestaat dat ze betreden worden.
- Er worden diverse maatregelen genomen om schade aan de grasmat te voorkomen.
- Er wordt gebruik gemaakt van vleermuisvriendelijke verlichting. De stichting heeft in overleg met de gemeente een verlichtingsplan opgesteld dat is afgestemd op vleermuizen.

Literatuur

[redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted],
[redacted] & [redacted] (2016) Monitoring in het kader van de Stedelijke Ecologische
Structuur Groningen 2015: kerngebied Noorderplantsoen – 2^e monitoring. Rapport 2015-
023. [redacted] bv, Haren.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met [redacted].

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Stichting Noorderzon

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg
Ecologie & Landschap

Bureau Waardenburg, Postbus 365 [redacted] Culemborg, [redacted] info@buwa.nl, www.buwa.nl